

שנה יח'

ויזרע יצחק

זמני השבת			יוצא לאור ע"י מדרשת		פרשת "ויצא"
חופה	ת"א	י"ם	"ויזרע יצחק"		הפטרה: "ועמי תלואים"
16:03	16:14	16:00			מ' בסלו תשפ"ו
17:14	17:16	17:15			
17:49	17:49	17:53	ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל		
			כניסה		
			יציאה		
			ר"ת		

הגיגים לפרשת השבוע

"ויאמר להם העולם לו ויאמרו עולם" (בראשית כט' ו)

יעקב שואל את הרועים על לבן דודו "השלום לו"? והם עונים לו באופן סתמי, "שלום", ולא יותר. שואל ה"אור החיים" הקדוש, מדוע אין הרועים משיבים ליעקב כלשון השאלה ואומרים "שלום לו"? ומתוך שהרועים הבינו שלשאלתו של יעקב "השלום לו" יכולות להיות שתי משמעויות: א. האם הוא שלם בגופו ובממונו? ב. האם הם שלמים עמו, כלומר האם יש ביניהם יחסי שלום? ולכן הם התחכמו ואמרו לו "שלום" כאשר כוונתם לענות בחיוב על שתי השאלות. גם שלבן שלם בגופו וממונו, וגם שאנחנו בשלום עמו.

"ויהי כאשר ראה יעקב את רחל בת לבן אזוי אמו" (בראשית כט' י)

הכתוב מזכיר בפרשה מספר פעמים את הביטוי "אחי אמו". מסביר רבינו בחיי שביטוי זה בא להודיע לנו שכל ההשתדלות של יעקב להשקות את צאן לבן, ומה שחמל על רחל בת לבן, הוא לא עשה זאת לכבודו של לבן דודו, אלא כל זאת עשה יעקב לכבודה של אמו, בגלל שלבן היה אחיה. ולכן בכל פעם שמזכיר הכתוב את שמו של לבן הרשע, הוא מזכיר גם שהוא "אחי אמו", להבהיר לנו שיעקב לא השקה את צאנו של לבן כי אם בגלל שהיה "אחי אמו". יעקב זכר בלבו את אמו שאהבה אותו, ושנתנה לו את העצה הזאת לבא אל לבן אחיה.

מוסיף רבינו בחיי הסבר נוסף ואומר שמי שראה את המאמץ שעשה יעקב בגלילת האבן מעל פי הבאר ואת תוספת הכוח הניכרת במעשה זה, יכול לבוא ולחשוב שכל זאת עשה יעקב משום שראה את רחל, והוא נמשך אחרי התאוה הגופנית, וזה מה שנתן לו את תוספת הכוח הנדרשת לגלילת האבן, בא הכתוב ומדגיש מספר פעמים את הביטוי "אחי אמו" להורות שתוספת הכוח לא היתה בגלל רחל, ולא היתה לו, בראייתו אותה, שום התעוררות כפי טבעם של שאר בני האדם, אלא הכל היה משום אהבת אמו, ובגלל שלבן היה אחיה של אמו.

"וירא ה' כי שנואה לאה ויפתזו את רחומה ורחל עקרה" (בראשית כט' לא)

הרמב"ן מספק שני הסברים על הכתוב שלא היתה "שנואה": לפי ההסבר הראשון, יעקב אכן שנה את לאה, והסיבה לכך היא משום שלא שיתפה פעולה עם לבן אביה והסכימה לרמות אותו. אמנם נכון שלא לאה לא יכולה היתה להתנגד לאביה אך בכל זאת יכולה היתה לרמוז ליעקב שהיא לאה. בהסבר השני טוען הרמב"ן שבאמת יעקב לא שנה את לאה כלל, אלא שלעומת אהבתו לרחל, נראתה התנהגותו עם לאה כשנאה. כי כאשר יש שתי נשים והאחת מהן היא "אהובה" מאד, הרי שביחס אליה האיש השניה נקראת "שנואה".

"ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף ויאמר יעקב אל לבן עילוני" (בראשית ל' כה)

שואל ה"כלי יקר" מדוע בקש לבן מיעקב "שלחני" רק לאחר שנולד יוסף, מדוע לא עשה זאת קודם? ומתוך שיעקב היה מסופק אם יצאו ממנו שנים עשר שבטים או לא, כמבואר במדרש, וכאשר נולד יוסף, שהיה הבן האחד עשר, ושמע את רחל אומרת "יוסף ה' לי בן אחר" בלשון יחיד ולא בקשה "בנים" בלשון רבים, הבין שרוח ה' מדברת מגרונה. ואכן יצאו מיעקב שנים עשר שבטים ולא יותר, לכן פנה יעקב ללבן ובקש "שלחני נא" כי כעת הוא בטוח שעשו לא יוכל להרוג אותו שהרי עדיין לא נולד בנימין, הבן השנים עשר, ורחל גם לא היתה מעוברת עדיין, ומכיון שיעקב היה בטוח שעשו לא יוכל לו לכן אמר "שלחני נא" עכשיו כי ודאי עשו לא יעשה לו מאומה מאחר שלא יצאו ממנו עדיין כל שנים עשר השבטים.

נר ה' נשמת אדם העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

הרה"ג אליהו דרעי זצ"ל בן סוליקה נלב"ע בג' אייר תשע"ו

שולמית רבקה בת אסתר נלב"ע ט' טבת תשפ"ה

מרבית נאור בן צביה ז"ל נלב"ע ט"ז ניסן תשפ"ה

תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
נלב"ע י"א ניסן תשס"ז

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
נלב"ע י"ג אדר ב' תשל"ג
תנצב"ה

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
נלב"ע י"ג אדר ב' תשס"ה

"ויכר זורגה" (בראשית כו' י)

"יצא ללכת לחרן" (רש"י)

מבאר רבינו החיד"א ב"נחל קדומים" שבתחילה היתה כוונת יעקב ללכת תכף לחרן, כי היה לו ממון, והדין הוא שאם יש לאדם פרנסה אזי תחילה ישא אשה ואחר כך ילמד תורה, (קדושין), אלא, שלפי המדרש, בא אליפו ולקח מיעקב את הכל, אם כן כעת אין לו ממון ומשתנה הדין, וכעת צריך הוא קודם ללמוד תורה ואחר כך לשאת אשה, ומשום כך הוא הלך ונטמן במדרשו של שם ועבר ארבע עשרה שנה ואחר כך נשא אשה. וזה מה שאמר רש"י "יצא ללכת לחרן", שבתחילה היה בדעתו ללכת ישירות לחרן, ומשום מעשה שהיה השתהה ונשאר ללמוד תורה.

"ויכר שם כי בא השימש, ויקוז מאבני המקום וישם מראשיתו וישכב במקום ההוא" (בראשית כו' יא)

מבאר ה"אברבנאל" שהפסוק שלפנינו מרמז על שלוש בתי המקדש: "כי בא השימש", רומז לבית ראשון ששקעה שמש בחורבנו. "ויקח מאבני המקום", רומז לבית שני, "מאבני המקום" ולא כל אבני המקום, משום שחסרו בבית שני חמשה דברים. "וישכב במקום ההוא" רומז לבית שלישי שבו תהיה מנוחה ונחלה אמיתית.

"והנה סלם מוצב ארצה" (בראשית כו' יב)

מבאר ב"נעם אלימלך" שרוצה הכתוב לומר ש"סלם" מרמז על התפילה שהיא עולה למעלה. ומה שהסולם היה "מוצב ארצה", לומר שהתחלת התפילה צריכה להיות "מוצב ארצה" על האדם להסתכל בשיפלותו. "וראשו מגיע השמימה", דהיינו בסוף התפילה צריך האדם לראות את רוממות הא-ל. ודבר זה פועל על ידי הכתוב: "והנה מלאכי א-להים עולים", כלומר התפילות והדיבורים הקדושים שעולים למעלה לעולמות העליונים נקראים מלאכים, "ויוודים בו", כלומר אותם הדיבורים עצמם ירדו בו, דהיינו בקרבו ויוסיפו לו קדושה.

"והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפונה וגבבה" (בראשית כו' יד)

מבאר ה"האלשיך" הקדוש את כוונת הכתוב על פי מה שאמרו חז"ל (תענית י). על פסוק "עד לא עשה ארץ וחוצות" (משלי ח' כו), שבתחילה ברא הקב"ה את ארץ ישראל בלבד, ואחר כך התפשטה הארץ על כל פני תבל, לפי זה אומר הקב"ה לאברהם שכך יהיה גם עם זרעך, שבגלל היותם קדושים הם נדמים לקדושת הארץ ולכן הם עתידים להתפשט על כל העולם, זהו שאמר "ופרצת ימה וקדמה וצפונה וגבבה", לכן בקש הקב"ה מאברהם שיצא מהארץ לחוצה לארץ מקום שיהיו בניו הנולדים שם, כדי להחזיק כבר מעתה בכל העולם.

"אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי" (בראשית כו' טז)

שואל רבי העשיל ב"חננוכת התורה" מה היתה כוונת יעקב כשאמר "ואנכי לא ידעתי"? ומתרץ על פי דברי חז"ל בגמרא שחלומות הולכים אחר הרהור לבו של האדם, ומה שמהרהר האדם ביום, הוא רואה זאת בחלום הלילה, שהרי לא שמענו על אדם שחלם על פיל שנכנס בקוף של המחט, וזאת משום ששום אדם לא מהרהר על כך מעולם, כי הדבר הזה אינו מצוי. ומה שאומר יעקב הוא ש"אכן יש ה' במקום הזה" כלומר בוודאות ובלי שום ספק. ושמה נאמר שזהו רק חלום והרהורי הלב ממה שחשב ביום על כך, בא יעקב ואומר, "ואנכי לא ידעתי", דהיינו שמעולם לא ידעתי שיש ה' במקום הזה. לכן לא יתכן לומר שזהו חלום שבא אחר הרהורי הלב שביום, שהרי לא ידעתי על כך כלום.

"ויגד יעקב לרוזל כי אזוי אביה הוא" (בראשית כט' יב)

ה"ספורנו" מבאר שיעקב מודיע לרוזל שהוא "אחי אביה" בכדי שתדע שהוא לא חטא כאשר נשק אותה. אך מדוע מוסיף יעקב ואומר "וכי בן רבקה הוא", וכי רחל מכירה את רבקה? אלא יעקב מזכיר בפני רחל את רבקה אף על פי שהיא לא מוכרת לרוזל כדי שתאמר זאת לאביה.

"ויבא גם אל רוזל ויאהב גם את רוזל מלאה" (בראשית כט' ל)

מבאר, רבי לוי יצחק מברדיצ'ב ב"קדושת לוי" שהסיבה העיקרית לשהותו של יעקב בבית לכן היתה רחל. אלא שעל ידי רחל, שבעבורה היה יעקב בבית לכן, נגרם שגם לאה תהיה לו לאשה, יוצא שרחל היא הגורם לכך שגם לאה היתה אשתו. ובאהבת יעקב לרחל היו משולבות האהבה שאהב אותה בעצמה, ועוד אהבה יתירה על שגרמה לכך שאישה צדקת כמו לאה תהיה גם כן לאשתו. וזה מה שאמר הכתוב "ויאהב גם את רחל", כלומר נוספה לו אהבה לרחל, "מלאה", דהיינו על ידי לאה שהיתה אשתו.

לרפואת כל חולי עמו ישראל, ובכללם:

פורטונה בן חמו בת סימונה, פרלה ביטון בת שמחה, אליס מורלי בת לאה, שולה לוי בת גורג'יה, ספיר בת זהבה, עוז בן דבורה רחל, שמחה בת מרצדס.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חננוכת בית" ו"ברית יצחק" חברת הבקשות "מאיר השחר": לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו מדרשת "ויזרע יצחק": שיעור "דף יומי" בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו בית כנסת "שבת אחים" נווה גן פ"ת אחרי ערבית לבירור פרטים ולהשאלה - טלפון: 052-3268315